

Advies over de nieuwe structuurschema's voor het volwassenenonderwijs

Tweede deeladvies : structuurschema's in de studiegebieden Talen en Nederlands Tweede Taal, alsook voor de opleidingen Vlaamse Gebarentaal

DEEL I: Situering en algemene bemerkingen

1 Decretale basis voor de adviesvraag

Art. 15 van het decreet tot regeling van een aantal aangelegenheden van het volwassenenonderwijs van 2 maart 1999 bepaalt dat de regering na advies van de Vlaamse Onderwijsraad, vaststelt :

- 1 het minimale aantal lestijden dat de afdelingen, opleidingen of opties moeten tellen;
- 2 het minimale aantal lestijden van elke module. Een module omvat 40 of 60 lestijden, of een veelvoud van 40 lestijden en maximaal 240 lestijden;
- 3 het minimale aantal lestijden praktische vakken dat een module moet bevatten;
- 4 het beginniveau en eindniveau van elke module.

Dit werd in onderwijsdecreet XIV nog aangevuld met een vijfde criterium

- 5 het vak of de vakken waarmee elke module gelijkgesteld wordt

2 Adviesvraag

Op 24.02.2003 ontving de Vlor een adviesvraag inzake nieuwe modulaire structuurschema's voor het volwassenenonderwijs.

Deze adviesvraag had betrekking op structuurschema's in de volgende studiegebieden.

Studiegebieden

Mechanica elektriciteit
Koeling en warmte
Auto
Bouw
Hout
Confectie
Textiel
Huishoudelijk onderwijs

Kant
Talen
NT2

De Raad Volwassenenonderwijs heeft voor een aantal structuurschema's uit een aantal van bovenstaande studiegebieden reeds advies uitgebracht op 13.05.2003.

Dit advies is een tweede deeladvies. Het handelt over een aantal structuurschema's uit de studiegebieden talen en NT2.

Voor wat het studiegebied talen betreft, werden volgende structuurschema's voor advies voorgelegd op 24.02.2003.

Studiegebied talen	Leertraject andere talen	Professioneel Bedrijfsgericht Richtgraad 2 Professioneel Bedrijfsgericht Richtgraad 3
	Vlaamse gebarentaal	Richtgraad 1 Richtgraad 2
Studiegebied NT2	Leertraject NT2 (deel uitmakend van het leertraject "andere talen" van het studiegebied Talen)	Professioneel Bedrijfsgericht Richtgraad 2 Professioneel Bedrijfsgericht Richtgraad 3

Deze adviesvraag is op 03.04.2003 nog aangevuld met volgende structuurschema's behorend tot het maatschappelijk/persoonlijk domein:

Talen	Leertraject "andere talen"	Maatschappelijk / persoonlijk domein Richtgraad 1 Maatschappelijk / persoonlijk domein Richtgraad 2 Maatschappelijk / persoonlijk domein Richtgraad 3 Maatschappelijk / persoonlijk domein Richtgraad 4
	Leertraject Arabisch, Chinees, Japans	Maatschappelijk / persoonlijk domein Richtgraad 1 Maatschappelijk / persoonlijk domein Richtgraad 2
	Leertraject Grieks, Pools, Russisch, Turks	Maatschappelijk / persoonlijk domein Richtgraad 1 Maatschappelijk / persoonlijk domein Richtgraad 2
	Leertraject Hebreeuws	Richtgraad 1 Richtgraad 2 Richtgraad 3 Richtgraad 4
NT2	Leertraject NT2 (deel uitmakend van het leertraject "andere talen" van het	Maatschappelijk / persoonlijk domein Richtgraad 1 Maatschappelijk / persoonlijk domein Richtgraad 2 Maatschappelijk / persoonlijk domein Richtgraad 3

	studiegebied Talen)	Maatschappelijk / persoonlijk domein Richtgraad 4
--	---------------------	---

3 Werkwijze ter voorbereiding van het ontwerpadvies over bepaalde structuurschema's in de studiegebied Talen en NT2, en over de opleidingen Vlaamse Gebarentaal Richtgraad 1 en 2.

De Vlor heeft eraan gehouden deze adviesvraag grondig voor te bereiden. Na een eerste algemene informatievergadering zijn sectorcommissies en werkgroepen aan het werk gezet om de schema's zoals voorbereid door DVO te beoordelen aan de hand van een éénvormige lijst met criteria (zie bijlage 1).

Een werkgroep heeft in opdracht van de Raad Volwassenenonderwijs de structuurschema's in de studiegebieden Talen en NT2 beoordeeld. Deze werkgroep bestond enkel uit vertegenwoordigers van het volwassenenonderwijs.

De modulaire opleidingen Vlaamse Gebarentaal (VGT) werden in dezelfde werkgroep besproken. Deskundigen uit het opleidings- en onderzoeksveld hebben aan de leden van de werkgroep een toelichting gegeven bij de voorstellen.

4 Advies

Na bespreking op 23 oktober 2003 formuleert de raad onderstaand advies in aanwezigheid van 19 leden.

Het advies over deel II (structuurschema's in de studiegebieden Talen en NT2) brengt de raad uit met éénparigheid van stemmen.

Voor de opleidingen Vlaamse Gebarentaal (deel III), adviseert de raad dat deze opleidingen worden ondergebracht hetzij in een nieuw experimenteel studiegebied, hetzij in het studiegebied Personenzorg. Deel III van het advies wordt goedgekeurd bij 12 stemmen voor en 7 onthoudingen.

DEEL II: Advies over de structuurschema's in de studiegebieden

Talen en NT2

1 Algemene bemerkingen

De Raad Volwassenenonderwijs heeft in zijn advies van 13.05.2003 een hele reeks algemene bemerkingen geformuleerd. De raad herneemt deze algemene bemerkingen niet in dit aanvullend advies. Een aantal van de bemerkingen blijven evenwel van kracht, zoals o.m.

- het feit dat de adviesvraag niet het gehele aanbod volwassenenonderwijs in de betrokken studiegebieden dekt – er zijn zelfs niet voor alle bestaande modulaire structuurschema's in het opleidingsaanbod nieuwe structuurschema's opgenomen¹. Zo ontbreekt in het studiegebied talen een voorstel voor de modulaire opleidingen Hebreeuws (bestaand modulair structuurschema d.d. 31/05/2002 volgens bijlage 7 bij de omzendbrief PV/2003/03 van de gangbare structuurschema's in het O.S.P.). In het studiegebied Nederlands tweede taal ontbreekt een voorstel voor het bestaande modulaire structuurschema Socio-culturele integratie voor migranten (d.d. 31/05/2002).
- het grote verschil in uitwerking en vormgeving tussen structuurschema's die door de DBO dan wel de DVO zijn voorbereid; de raad vroeg hieromtrent éénduidige afspraken inzake vormgeving².

Bij de studiegebieden Talen en NT2 formuleert de raad nog een aantal specifieke aandachtspunten.

- 1 De raad wil alvast opmerken dat hij erg tevreden is over het feit dat alle voorgestelde taalopleidingen gebruik maken van één en hetzelfde **referentiekader**. De raad vindt dit een belangrijke troef in functie van (inhoudelijke) éénvormigheid en transparantie van het aanbod talen, zowel op het Vlaamse als het Europese niveau. Het biedt ook belangrijke mogelijkheden in functie van mobiliteit van cursisten en van vergelijkbaarheid van certificering.
- 2 De raad is voorstander van een **vereenvoudiging** van de opleidingsbenamingen en stelt voor de specificatie "maatschappelijk/persoonlijk domein" (zie Deel I punt 2 van het advies) te schrappen.
- 3 De **term "leertraject"** zoals die wordt gebruikt in de voorstellen die betrekking hebben op de modulaire taalopleidingen, spoort niet met de invulling van het begrip, zoals gedefinieerd in het Decreet Volwassenenonderwijs, art. 3, 23°: "*Leertraject: een door de Vlaamse Gemeenschap vastgelegde ordening van modules binnen een opleiding*". In de overheidsvoorstellen m.b.t. de taalopleidingen echter omvat het begrip leertraject meerdere opleidingen (van richtgraad 1 t.e.m. richtgraad 4 bvb.), zoals blijkt uit de bijlagen 2 t.e.m. 16 die bij dit advies zijn gevoegd. De raad vraagt dat de overheid hiervoor een andere terminologie zou gebruiken, die geen aanleiding geeft tot begripsverwarring.

¹ RAAD VOLWASSENENONDERWIJS, Advies over nieuwe structuurschema's voor het volwassenenonderwijs, 13 mei 2003, blz. 5

² RAAD VOLWASSENENONDERWIJS, Advies over nieuwe structuurschema's voor het volwassenenonderwijs, 13 mei 2003, blz. 9

- 4 De raad stelt vast dat in tal van **beroepsopleidingen** ook een minimale en specifieke kennis van één of meerdere vreemde talen wordt beoogd via de toevoeging van modules als “functionele taalvaardigheden” of “beroepsgericht taalgebruik”. Dit is bvb. het geval in de modulaire opleidingen Vrachtwagenchauffeur BSO3 (studiegebied Auto) en Maritiem Medewerker TSO3 (studiegebied handel),... Het is niet duidelijk hoe deze modules zich verhouden t.o.v. het Europees Referentiekader. De raad vraagt zich af of de transparantie inzake taalopleidingen in het volwassenenonderwijs op die manier niet dreigt te worden ondergraven. Tevens meent de raad dat een discussie ten gronde dient te worden gevoerd m.b.t. de vraag waar deze specifieke / gespecialiseerde taalmodules idealiter dienen te worden ondergebracht (hetzij in het studiegebied talen, hetzij in de “technische” studiegebieden). De raad hoopt dat hieromtrent op het niveau van de overheid naar afstemming wordt gestreefd, en dat ook de opleidingsverstrekkers, naast eventueel andere deskundigen, in de discussie zullen worden betrokken.
- 5 In dezelfde lijn wijst de raad op de nood aan samenhang tussen de taalopleidingen die nu ter advies voorliggen en die geënt zijn op het ERK, en de modules talen die opgenomen zijn in de schema's van het studiegebied algemene vorming. Deze laatste stemmen af op de specifieke eindtermen van het leerplichtonderwijs en hanteren een concept dat ruimer is dan louter taalbeheersing. Nochtans is, in het licht van levenslang leren, ook daar een duidelijke indicatie van het taalbeheersingsniveau noodzakelijk. Zoniet ontstaat binnen het volwassenonderwijs een situatie, waarbij een cursist die in het tweedekansonderwijs bvb. een ASO-diploma behaalt, en verder zijn kennis van bvb. het Frans wil verder uitbreiden, niet zonder bijkomende screening kan instappen in een taalopleiding.

2 Overzicht van de structuurschema's waarop deel II van dit advies betrekking heeft

De raad brengt advies uit over de volgende structuurschema's:

Studiegebied Talen	“Andere talen” (Deens, Duits, Engels, Frans, Italiaans, Portugees, Spaans, Zweeds)	Richtgraad 1
		Richtgraad 2
		Richtgraad 3
		Richtgraad 4
		Professioneel Bedrijfsgericht Richtgraad 2
		Professioneel Bedrijfsgericht Richtgraad 3
	Arabisch, Chinees, Japans	Richtgraad 1
		Richtgraad 2
	Grieks, Pools, Russisch, Turks	Richtgraad 1
		Richtgraad 2
Studiegebied NT2	NT2	Richtgraad 1
		Richtgraad 2

		Richtgraad 3
		Richtgraad 4
		Professioneel Bedrijfsgericht Richtgraad 2
		Professioneel Bedrijfsgericht Richtgraad 3

De raad brengt geen advies uit over de volgende voorstellen, omdat de wijze van verkavelen in modules nog ter discussie staat, en omdat aan de modules nog geen basiscompetenties zijn gelinkt:

Studiegebied Talen	Hebreeuws	Richtgraad 1
		Richtgraad 2
		Richtgraad 3
		Richtgraad 4

3 Structuurschema's in het studiegebied Talen: "Andere talen" richtgraden 1, 2, 3 en 4; "Arabisch, Chinees, Japans" richtgraden 1 en 2; "Grieks, Pools, Russisch, Turks" richtgraden 1 en 2

De raad bracht reeds een omstandig advies uit over het globale concept "opleidingsprofielen moderne talen" voor het volwassenenonderwijs³, zij het dat de raad toen de opgenomen basiscompetenties nog niet het statuut van 'specifieke eindtermen' toekende.

De voorstellen die nu ter advies voorliggen werden door de raad beoordeeld op basis van de lijst van criteria die in bijlage 1 hierbij is opgenomen. Hieronder worden enkel die criteria weerhouden waarover de raad bemerkingen heeft.

3.1 Inhoud en opbouw van de leertrajecten

- 1 De leertrajecten⁴ zijn logisch opgebouwd, de volgordebetrekkingen zijn tot een minimum beperkt. De modules zijn voldoende beperkt in omvang om de nodige flexibiliteit te kunnen bieden.
- 2 De raad is tevreden over het feit dat de oorspronkelijke modules van 120 lt nu ook **"officieel" herverkaveld** zijn in 2 modules van 60 lt door de toekenning van doelstellingen aan de modules en een opsplitsing van de contexten. De herverkaveling van doelstellingen en leerinhouden komt tegemoet aan de huidige praktijk op het veld en spoort nu met de administratieve indeling in modules.
- 3 De raad is ook tevreden over het feit dat de overheid is tegemoet gekomen aan de vraag van het veld om, voor richtgraad 2, naast een traject met 8 modules van 60 lestijden, **ook een traject met 6 modules van 80 lestijden** te hebben ontwikkeld. Ook in de lineaire organisatie van de taalopleidingen bestond immers op niveau van richtgraad 2 dit dubbel spoor qua organisatie. De raad onderschrijft het akkoord van 17 februari 2003 tussen overheid, koepels en de Vlor dienaangaande⁵:

³ RAAD VOLWASSENENONDERWIJS, Advies over de voorstellen van voorlopige modulaire structuurschema's in het secundair onderwijs voor sociale promotie, 15 mei 2001.

⁴ Leertraject: een door de Vlaamse Gemeenschap vastgelegde ordening van modules binnen een opleiding (Decreet Volwassenenonderwijs, art. 3, 23°)

⁵ Verslag van het informeel overleg van 17 februari 2003 (A.P.V.), blz. 2

“Op 16 januari was er ook, op uitdrukkelijke vraag van de DVO, een consensus om met modules van 120 lestijden lestijden te werken en om voor richtgraad 2 twee leertrajecten te voorzien, nl. een leertraject met modules van 120 lestijden en een leertraject met modules van 160 lestijden. Na een aantal informele contacten en om de centra tegemoet te komen, aanvaardt de DVO thans leertrajecten met modules van 60 lestijden. Na een uitvoerige discussie is er een nieuwe consensus om voor alle taalopleidingen met modules van 60 lestijden te werken en om aanvullend voor richtgraad 2 twee leertrajecten uit te werken, nl. een leertraject met modules van 60 lestijden en een leertraject met modules van 80 lestijden. Alle betrokkenen gaan akkoord om deze consensus niet meer in vraag te stellen.”

Het akkoord stelt verder dat, tot er een nieuw decreet volwassenenonderwijs is, een CVO een keuze tussen de twee structuren zal kunnen maken⁶. Het veld verwacht dat een nieuw decreet het mogelijk zal maken modules over de schooljaren heen te kunnen spreiden, zodanig dat, onafhankelijk van de omvang van de modules, toch een opleidingsvolume van 160 lestijden per schooljaar (d.w.z. één avond a rato van 4 lestijden) kan worden georganiseerd. Vanuit het standpunt van een optimale benutting van de opleidingscapaciteit en het lesgeverspotentieel is dit een noodzaak.

3.2 Benamingen en inzetbaarheid van de (deel)certificaten

De raad oordeelt het nuttig om op de (deel)certificaten de benamingen van het Europees Referentiekader te gebruiken (breakthrough, waystage, threshold, vantage, effectiveness). Deze terminologie verwerft in het ruime opleidings- en tewerkstellingsveld een steeds grotere bekendheid. De raad is van mening dat het gebruik ervan de transparantie en uniformiteit tussen de verschillende opleidingsverstrekkers zal ten goede komen.

3.3 Bestaande voorlopige modulaire of lineaire trajecten die worden vervangen door de trajecten “andere talen”, richtgraden 1 t.e.m. 4

Met ingang van 1 september 2001 werden de modulaire opleidingen van kracht in het O.S.P.; in deze schema's waren alle opleidingen verkaveld in modules van 60 lestijden.

Met ingang van 1 september 2002 voerde de overheid een bijkomende structuur in voor richtgraad 2, met modules van 40 lestijden. De modules van 40 lestijden vormen een louter administratieve indeling: er zijn geen basiscompetenties aan gekoppeld.

De raad stelt dat zowel de structuurschema's van 2001 als die van 2002 met ingang van volgend schooljaar kunnen worden vervangen door de nieuwe.

Naast de modulaire opleidingen blijven in het studiegebied Talen ook de bestaande lineaire opleidingen van kracht.

⁶ Verslag van het informeel overleg van 16 januari 2003 (A.P.V.)

4 Structuurschema's in het studiegebied Talen: de opleidingen "Professioneel Bedrijfsgericht" (PB) richtgraden 2 en 3 voor de trajecten "andere talen"

4.1 Inhouden en opbouw van de leertrajecten

De raad volwassenenonderwijs heeft twijfels over de haalbaarheid van een traject PB na richtgraad 1. De raad vindt in het algemeen de omschreven basiscompetenties van de modules PB zeer hoog gegrepen. De raad twijfelt er sterk aan dat een naadloze overgang van de ene module naar de andere binnen de voorgestelde leertrajecten mogelijk is.

Daarom stelt de raad voor om de voorstellen in de praktijk uit te proberen en na twee jaar grondig te evalueren en zonodig bij te sturen.

4.1.1 Niveaubepaling van de trajecten

De raad heeft vragen m.b.t. de niveaubepaling van deze trajecten. Het vooropgestelde eindniveau is het niveau "threshold". Dit veronderstelt evenwel toepassing in alle contexten, daar waar de toepassing hier beperkt is tot specifieke, bedrijfsgerichte contexten.

De raad stelt voor om de opleidingen "Professioneel Bedrijfsgericht" respectievelijk op richtgraad 2 en richtgraad 3 te situeren, zonder evenwel de indicaties "threshold" of "vantage" op de certificaten op te nemen.

4.1.2 Benamingen en inzetbaarheid van de (deel)certificaten

De benamingen van de (deel)certificaten zijn herkenbaar. De classificaties "threshold" en "vantage" voor respectievelijk de opleidingen Professioneel Bedrijfsgericht, richtgraad 2, en richtgraad 3, zijn onterecht en kunnen dan ook niet in de certificaten of deelcertificaten gehanteerd worden.

4.1.3 Totaal aantal uren per leertraject / per module

De raad stelt voor om bij de evaluatie van het traject na twee jaar ook het totaal aantal uren per leertraject / per module als een specifiek aandachtspunt aan te houden, zodat ook deze desgevallend kunnen worden bijgestuurd.

4.1.4 Bestaande voorlopige modulaire of lineaire trajecten die worden vervangen door de structuurschema's "andere talen", Professioneel Bedrijfsgericht Richtgraden 2 en 3.

De modulaire opleidingen Professioneel Bedrijfsgericht, richtgraden 2 en 3, kunnen volgende voorlopige structuurschema's, die in het structuurbesluit worden gesitueerd op richtgraden 3 en 4, kunnen vervangen:

- Engels voor internationale handel en verkeer 1ste cyclus
- Frans voor internationale handel en verkeer 1ste cyclus
- Duits voor commercieel gebruik (2e cyclus)
- Engels voor commercieel gebruik (2e cyclus)
- Engels voor internationale handel en verkeer (2e cyclus)
- Frans voor commercieel gebruik (2e cyclus)

De raad wijst erop dat in het studiegebied Talen het financieringsmechanisme verschillend is voor RG 1&2 enerzijds, en RG 3&4 anderzijds. Door de “indaling” van dit aanbod van RG 3&4 naar RG 2&3 kan het voorkomen dat centra een deel van hun (reeds schaarse) cursistenpopulatie van Talen RG 3 en 4 nog zien verkleinen. De raad vraagt dat de overheid de mogelijke negatieve consequenties zou ongedaan maken.

De raad vestigt er de aandacht op dat in het bestaande lineaire aanbod diverse specialisatiejaren bestaan. De aftoetsing in hoeverre de voorgestelde trajecten PB inhoudelijk deze specialisatiejaren van het lineaire aanbod dekken, is nog niet aan de orde geweest. De raad vraagt dat deze aftoetsing niet uit het oog zou worden verloren, des te meer omdat specialisatiejaren niet apart vermeld staan in het structuurbesluit, en énkél terug te vinden zijn op de documenten 8 van de centra. Het is niet uitgesloten dat de specialisatiejaren componenten bevatten die inhoudelijk niet zijn vervat in de opleidingen PB.

5 Structuurschema's in het studiegebied Nederlands tweede taal (NT2)

De opmerkingen die de raad onder punten 3 en 4 hierboven formuleerde, zijn ook van toepassing op de opleidingen van het studiegebied NT2. De raad vraagt echter bijzondere aandacht voor volgende aspecten:

5.1 Deelcertificaat “Basisniveau NT2”

Voor het niveau 1.1 (dat in totaal 2 modules omvat) is een attestering **met de vermelding “Basisniveau NT2”** vereist, dit in het licht van de taakafspraken met andere opleidingsverstrekkers in de volwasseneneducatie.

In het kader van het inburgeringsdecreet dient onverwijld de **erkenning** te worden geregeld van het deelcertificaat Basisniveau NT2 - en eventuele bijkomende deelcertificaten NT2 en/of socio-culturele integratie voor migranten - die een cursist in het regulier volwassenenonderwijs behaalt met het oog op het verwerven van het inburgeringsattest.

5.2 Verhouding tot het huidige modulaire opleidingsaanbod in het volwassenenonderwijs

De raad wijst erop dat de bestaande voorlopige modulaire structuurschema's “Socio-culturele integratie voor migranten” richtgraden 1 en 2 nog niet in de adviesvraag waren opgenomen. In dit verband signaleert de raad een intentieverklaring vanwege de inrichters om nog een wijziging aan te brengen: de praktijk blijkt uit te wijzen dat het aanbrengen van deze cursus vanaf het begin van de opleiding NT2 zeer nuttig is. Om dit mogelijk te maken zouden de instapvoorwaarden moeten herbekeken worden. De raad vraagt dat de overheid bij het voorbereiden van het dossier “Socio-culturele integratie voor migranten” hiermee rekening zou houden.

6 Volledigheid van het aanbod

De raad verzoekt de overheid om na te gaan of er in de studiegebieden Talen en NT2 nood is aan een opleiding “Professioneel Bedrijfsgericht richtgraad 4” met het oog op specialisaties in juridisch, technisch en medisch taalgebruik, en zo dit het geval is, onverwijld werk te maken van de ontwikkeling van dit bijkomend aanbod op richtgraad 4.

De raad vraagt verder om ook modulaire opleidingen Arabisch, Chinees en Japans te ontwikkelen voor richtgraden 3 en 4.

De raad stelt voor aan de trajecten die gebruik maken van het Latijns schrift een module “Alfabetisering in het Latijns schrift” toe te voegen. In de trajecten “Arabisch”, “Chinees” en “Japans” zit in de eerste module van niveau 1.1 een alfabetiseringstraject in het niet-Latijns schrift, terwijl een gelijkaardig traject voor de alfabetisering in het Latijns schrift nog ontbreekt. Dit bemoeilijkt het aanleren van deze talen door anderstaligen.

DEEL III: Advies over de modulaire opleidingen **Vlaamse Gebarentaal, richtgraden 1 en 2**

1 Situering van het voorstel

De raad brengt advies uit over de volgende structuurschema's :

Vlaamse Gebarentaal	Richtgraad 1
Vlaamse Gebarentaal	Richtgraad 2

In de Opleidingsprofielen *Vlaamse Gebarentaal van de Dienst voor Onderwijsontwikkeling* (bijlage 74 bij dit advies), neemt de raad kennis van de beweegredenen voor dit initiatief:

“Momenteel bestaan in Vlaanderen twee opleidingen voor ‘tolk voor doven’ met name één te Mechelen en één te Sint-Amandsberg. Zij vormen een opleiding binnen het Sociaal HOKTSP. In het kader van de audits HOKTSP in het schooljaar 2000-2001, stelde de auditcommissie een heterogene instroom vast in deze opleidingen. Naast cursisten gericht op de beroepsopleiding tolken trekken de opleidingen ook cursisten aan zoals ouders en grootouders van dove kinderen, onderwijzend personeel, personeel van openbare diensten, personen met een onthaalfunctie. Deze personen willen de Vlaamse Gebarentaal beheersen zonder beroepsdoeleinden. De heterogene instroom in de tolkenopleidingen vertraagt het leerritme en verhindert bovendien dat de opleidingen in stijgende lijn focussen op het tolken en op de dovencultuur; twee noodzakelijke kenmerken van deze beroepsopleiding op graduaatsniveau.

De nood aan een voldoende gespreid aanbod cursussen gebarentaal aan de ene kant én, de homogenisering van de instroom in de tolkenopleiding aan de andere kant, zetten de centra voor volwassenenonderwijs die de tolkenopleiding inrichten ertoe aan, samen met de overheid, naar een structurele oplossing te zoeken.

Al snel blijkt dat, gezien het objectief van een grotere maatschappelijke erkenning van de Vlaamse Gebarentaal, het best gezocht wordt naar de ontwikkeling van een taaltraject gekoppeld aan de Opleidingsprofielen Moderne Talen. Een eerste screening van de basiscompetenties (specifieke eindtermen) geformuleerd in de profielen, in confrontatie met de gebarentaal, opent tal van perspectieven”.

Tot dusver kan de raad het opzet en de benadering volledig onderschrijven.

De raad is van mening dat de erkenning van Vlaamse Gebarentaal (VGT) als officiële opleiding in het volwassenenonderwijs een mijlpaal betekent voor het onderwijs en voor alle organisaties die de belangen van doven en slechthorenden behartigen. De raad looft dan ook al diegenen die aan de ontwikkeling van dit unieke voorstel hebben meegewerkt.

2 Plaats van de opleidingen Vlaamse Gebarentaal in het O.S.P.

De overheid stelt voor om de opleidingen VGT richtgraden 1 en 2 onder te brengen in het studiegebied talen van het secundair O.S.P.

Bij deze zienswijze heeft de Raad Volwassenenonderwijs een aantal bedenkingen ten gronde, die de raad reeds ter overweging aan de overheid meegaf n.a.v. zijn programmatieadvies d.d. 29 april 2003.

2.1 M.b.t. de “doublure” Secundair OSP-Hoger OSP :

De raad wijst erop dat de trajecten VGT, met inbegrip van dezelfde doelstellingen en basiscompetenties, integraal zijn opgenomen in het modulair structuurschema "Tolk voor Doven" van het Sociaal HOKTSP (goedgekeurd door de minister op 31/05/2003). De raad stelt vast dat op die manier een “doublure” gecreëerd wordt: eenzelfde traject, met identiek dezelfde doelstellingen, wordt in het O.S.P. zowel gecatalogeerd als secundair onderwijs én als hoger onderwijs. De raad meent dat zulks afbreuk doet aan de geloofwaardigheid en de transparantie van het O.S.P. De raad vreest dat hiermee een dubieus precedent wordt geschapen.

De raad heeft er alle begrip voor dat men het aanbod VGT toegankelijker wil maken voor mensen die geen diploma van het HOKTSP ambiëren.

- M.b.t. de heterogeniteit van de doelgroep: de raad is van mening dat het modulair concept van de recent goedgekeurde modulaire opleiding Tolk voor Doven an sich de mogelijkheid biedt om kandidaat-cursisten met verschillende ambitie een passend leertraject aan te bieden. De organisatie in het centrum voor volwassenenonderwijs heeft de mogelijkheid aparte klasgroepen te organiseren voor cursisten die een diplomatraject (gebarentolk) ambiëren en voor zij die enkel het opleidingsonderdeel (de modules) VGT willen volgen, los van enige beroepsdoeleinden.
- M.b.t. de toegankelijkheid van het aanbod: ingeval kandidaat-cursisten het opleidingsonderdeel VGT van de HOKTSP-opleiding Tolk voor Doven zouden willen volgen, zonder dat zij beantwoorden aan de decretale toelatingsvoorwaarden voor het HOKTSP zoals omschreven in art. 34 van het decreet Volwassenenonderwijs van 2/3/99, is deze doelgroep toelaatbaar op basis van art. 37 van hetzelfde decreet (toelatingsexamen).

De raad vindt dat, indien VGT zowel op niveau hoger als niveau secundair onderwijs wordt opgenomen, ook de beoogde doelstellingen en basiscompetenties een duidelijk niveauverschil moeten vertonen.

2.1.1 M.b.t. het voorstel om de opleidingen VGT onder te brengen in het SG Talen

De raad vindt de classificatie in het SG Talen voor het volwassenenonderwijs niet de meest opportune schikking. De raad ziet volgende risico's:

- De bijzondere expertise die nodig is voor deze opleiding dreigt aan versnippering te worden blootgesteld.
- De raad betwijfelt ook sterk of de specifieke deskundigheid en know-how die voor deze opleiding is vereist, het meest voor de hand liggend is in de centra die taalopleidingen aanbieden.

De raad ziet verschillende argumenten om deze sociaal en maatschappelijk zo waardevolle opleiding onder te brengen in een apart studiegebied:

- in het belang van de kwaliteit van de opleiding (risico van versnippering van expertise vermijden)

- Omwille van de intensieve didactische omkadering die deze opleidingen vereisen. Binnen het studiegebied talen krijgen richtgraad 1 en 2 de deler "15" toegewezen. Dit wordt voor de opleiding "Vlaamse gebarentaal" als onhaalbaar beschouwd vanuit pedagogisch en didactisch oogpunt. Deze opleiding zal in de praktijk geheel of gedeeltelijk gegeven worden door een "duo", gevormd door een horende en een dove of slechthorende leerkracht; deze laatste heeft VGT als "moedertaal" en komt na een inlooperperiode uiteindelijk alleen voor de klas te staan. In tegenstelling tot de didactiek van andere talen, is voor VGT nog zo goed als géén didactisch materiaal beschikbaar. De lesgevers staan dus ook in voor de aanmaak ervan. De raad pleit voor een kleinere deler.
- Het decreet volwassenenonderwijs sluit de oprichting van nieuwe (experimentele) studiegebieden niet uit.
- Een behoeftendekkend aanbod kan, conform de decretaal voorziene programmatieprocedures, op een weloverdachte manier worden uitgebouwd.

Ook vindt de raad dat kan overwogen worden de opleidingen VGT onder te brengen in het SG Personenzorg. De raad stelt vast dat in het ordeningsbesluit van 7/9/99 de afdeling Tolk voor Doven ook werd gesitueerd in het SG PERSONENZORG van het secundair OSP.

De raad meent dat geen van beide alternatieven afbreuk zou doen aan de wetenschappelijk-taalkundige onderbouwing, noch aan de aspiraties van de organisaties van doven en slechthorenden om ook in Vlaanderen gebarentaal als officiële taal te erkennen, noch aan de Europese ontwikkelingen terzake.

3 Inhouden en opbouw van het leertraject

De inhouden in het traject stemmen overeen met het algemeen doel van de opleidingen. De leertrajecten zijn logisch opgebouwd, de volgordebetrekkingen zijn tot een minimum beperkt. De modules zijn voldoende beperkt in omvang om de nodige flexibiliteit te kunnen bieden.

4 Benamingen en inzetbaarheid van de (deel)certificaten

De opleidingen Vlaamse gebarentaal, richtgraad 1 en Vlaamse Gebarentaal richtgraad 2 zijn volledig nieuwe opleidingen. De certificaten en deelcertificaten zullen bijgevolg nog het nodige civiel effect moeten verwerven. Gezien de grote betrokkenheid van de sector van doven en slechthorenden bij de totstandkoming van dit voorstel, meent de raad dat dit civiel effect ook daadwerkelijk zal verworven worden.

5 Niveaubepaling van het leertraject

De raad vindt dat de niveaubepaling ten gronde dient uitgeklaard te worden. De raad herhaalt dat, indien VGT zowel op niveau hoger als niveau secundair onderwijs wordt opgenomen, ook de beoogde doelstellingen en basiscompetenties een duidelijk niveauverschil moeten vertonen.

6 Concordantie van vakken

Het betreft een volledig nieuwe opleiding, die ook (nog) niet voorkomt in het secundair onderwijs met volledig leerplan. De concordantie naar een vak van het SOVL, of naar één de bestaande vakken die specifiek zijn voor het Onderwijs voor Sociale Promotie, blijkt niet opportuun. Daarom stelt de overheid voor hiervoor een nieuw vak te introduceren, dat specifiek is voor het O.S.P., namelijk “TV Vlaamse Gebarentaal”. De raad treedt dit voorstel bij, en vraagt de nodige aandacht voor de specifieke bekwaamheidsbewijzen van de lesgevers.

7 Overzicht van de bijlagen

7.1 Beoordelingscriteria

Bijlage 1

7.2 Structuurschema's

TALEN EN NT2

bijlage 2 t.e.m. 16 + bijlage 75: “algemene” trajecten:

bijlage 17 t.e.m. 25: trajecten professioneel bedrijfsgericht

VLAAMSE GEBARENTAAL

bijlage 26: structuurschema's Vlaamse Gebarentaal

7.3 Concordantietabellen

bijlage 27 t.e.m. 56: vakkenlijsten voor de “Algemene” trajecten

bijlage 57 t.e.m. 65: vakkenlijsten voor de trajecten professioneel Bedrijfsgericht

bijlage 66: vakkenlijsten Vlaamse Gebarentaal

7.4 Opleidingsprofielen

OPLEIDINGSPROFIELEN MODERNE TALEN:

Bijlage 67: OPMT blz. 1-37 Algemene Visietekst

Bijlage 68: OPMT blz 40-60 Modulaire organisatie richtgraad 1, niveau 1.1. Breakthrough

Bijlage 69: OPMT blz. 61-101 Modulaire organisatie richtgraad 1, niveau 1.2 Waystage

Bijlage 70: OPMT blz. 102-170 Modulaire organisatie richtgraad 2 Threshold (8x60)

Bijlage 71: OPMT blz. 171-224 Modulaire organisatie richtgraad 2 Threshold (6x80)

Bijlage 72: OPMT blz. 225-271 Modulaire organisatie richtgraad 3 Vantage en richtgraad 4 Effectiveness

**OPLEIDINGSPROFIELEN MODULAIRE TAALOPLEIDINGEN VOOR SPECIFIEKE DOELGROEPEN,
PROFESSIONELE OPLEIDINGEN, BEDRIJFSGERICHT**

Bijlage 73: Opleidingsprofielen Modulaire Talenopleidingen voor Specifieke Doelgroepen
Professionele opleidingen, bedrijfsgericht

OPLEIDINGSPROFIELEN VLAAMSE GEBARENTAAL

Bijlage 74: Opleidingsprofielen Modulaire opleidingen Vlaamse Gebarentaal

Monique De Ridder
secretaris

Patrick Weyn
voorzitter